

GÖZ HASTALIKLARI VE HEMŞİRELİK BAKIMI

Araş. Gör. Nida AYDIN
MART 2015
YDÜ

Göz ve yardımcı organlarının yapı ve fonksiyonu

- ▶ Gözün dış tabakası (fibröz tabaka)
- ▶ Gözün orta tabakası (vasküler tabaka)
- ▶ Sinirsel tabaka (retina)

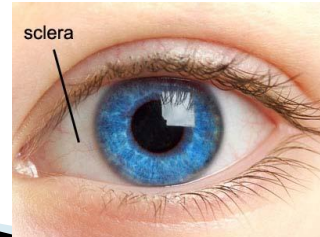

Gözün dış tabakası (fibröz tabaka)

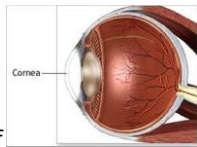
Sklera:

- ▶ Gözün dış destekleyici tabakası, gözün beyaz kısmı.

4

Kornea:

- ▶ Gözün ön yüzündeki şeffaf
- ▶ Işık göze kornea yoluyla girer.
- ▶ Korneanın damarları yoktur, bu nedenle kornea transplantasyonu başarılı bir şekilde yapılmaktadır.

5

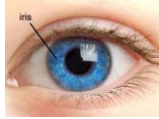
Gözün orta tabakası (vasküler tabaka)

6

İris:

- ▶ Gözün renkli kısmıdır.
- ▶ İrisin ortasında pupil bulunur (latince taş bebek).
- ▶ İris göze girecek ışık miktarını ayarlar.

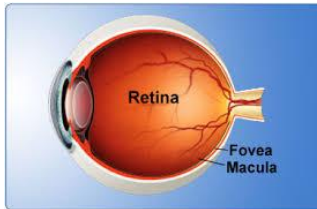

Sinirsel tabaka (retina)

Retina:

- ▶ Göz küresinin en içteki tabakasıdır.

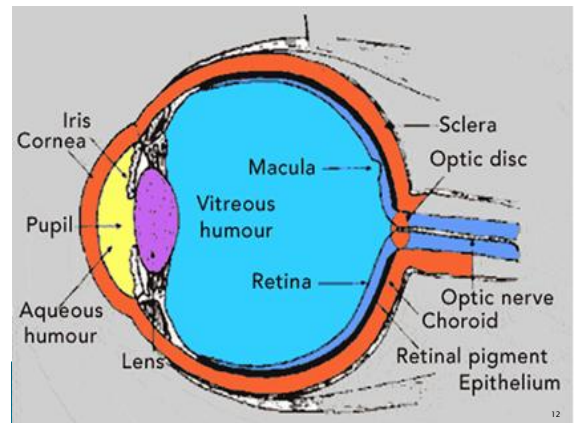

GÖZÜN BOŞLUKLARI

- ▶ Ön kamara
- ▶ Arka kamara
- ▶ Vitreus bosluğu

Ön kamara

- ▶ Önde kornea, arkada iris, pupilla ve lense çevrilmiştir.
- ▶ İçinde saydam bir sıvı olan hümor aköz bulunur.
- ▶ Hümor aköz, göz tonüsünü sağlamaktan sorumludur.
- ▶ Aynı zamanda kornea ve irisin beslenmesini sağlar.

Arka kamara

- Önde irisin arka yüzü, arkada suspensor ligamentin ön yüzü, içte lens ve dışta silyar proseslerle çevrilmiştir.

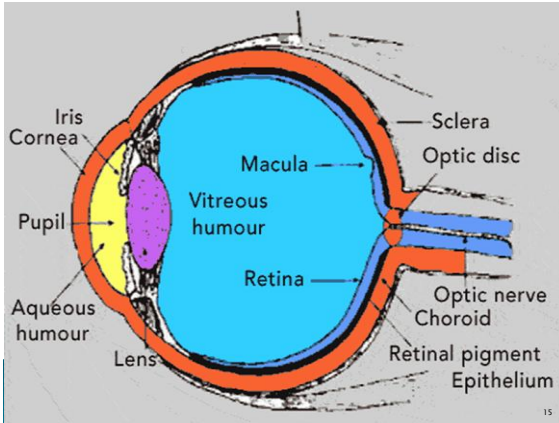
13

Vitreus boşluğu

- Önde suspensorligament, korpus silyare, lensin arka yüzü, arkada retina ve pupilla arasında kalan büyük bir boşluktur.
- Boşluk sıvı ve jel kıvamında bir madde olan VITREUSU kapsar. Fonksiyonu dıştan oluşacak basınç karşısında göz küresinin çökmesini önler.
- Lens ve retina için diğer bir besin kaynağıdır.

14

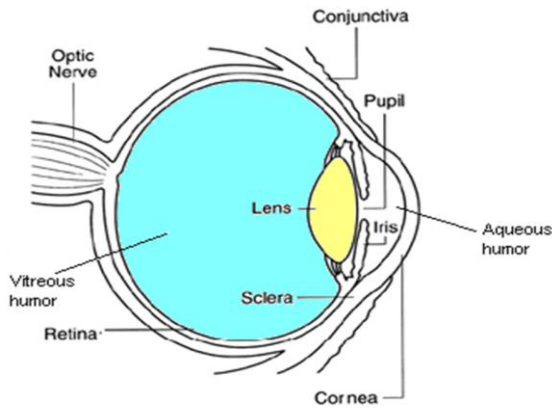
15

Lens

- Lens, iris ve pupillanın arkasında vitreusun önünde yer alan tamamen şeffaf damarsız bikonveks bir organdır.
- Görevi, gözün kırıcı ortamlarından birini oluşturmak ve bu kırıcılığın değişmesi ile ışınların retina üzerinde görüntü oluşturmasını sağlayan akomodasyon (uyum) olayını gerçekleştirmektir.

16

17

Gözün yardımcı organları

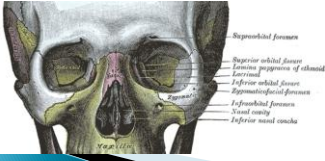
- Orbita
- Göz kapakları, kirpikler ve kaşlar
- Konjonktiva
- Göz yaşı sistemi

18

Orbita

- Göz kafatasında orbital boşlukta yer alır.
- Orbita gözü dış travmalardan korur.

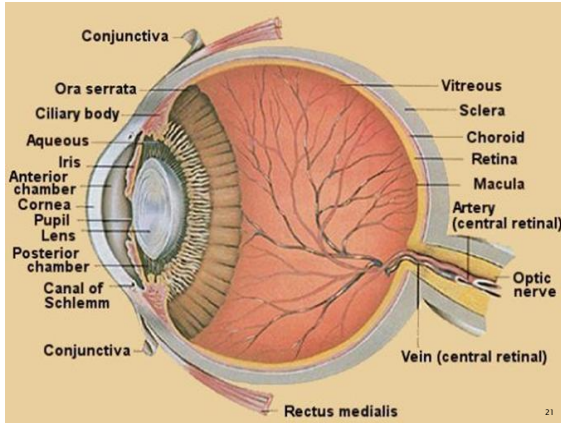

19

Konjonktiva

- Konjonktiva; ince şeffaf, müköz bir zardır.
- Göz kapaklarının iç yüzeyini döşedikten sonra göz küresinin üst yüzeyini örter ve korneada sonlanır.

20

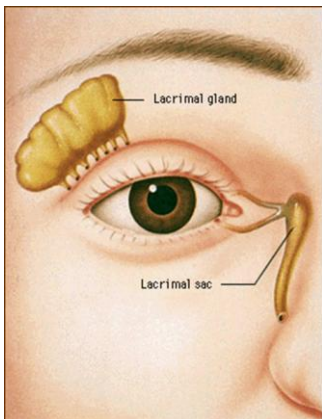

21

Göz yaşı sistemi

- Gözyaşı bezleri (lakrimal gland)
- Gözyaşı yolları
 - Gözyaşı, hava ile temasta olan kornea ve konjonktiva yüzeylerini nemlendirerek kurumalarını önler, kornea ön yüzünde yaptığı ince tabakayla, damarsız bir organ olan korneanın oksijen-karbondiyoksit alışverişini sağlar ve korneanın optik yönden niteliğini artırır.

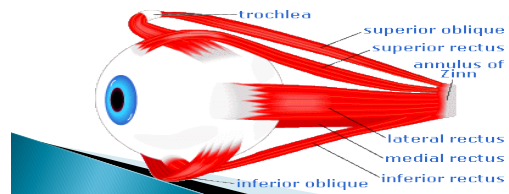
22

23

Göz dışı kaslar

- Kaslar koordine ve senkronize fonksiyon görerek, her iki gözün tek bir görüntü elde edecek şekilde birlikte hareket etmesini sağlarlar.

24

Gözün sinirleri

Optik sinir (KS2), duyu siniridir, görme impulslarını beyne taşır.

25

Görmenin fizyolojisi

- ▶ Işık dalgalarının göze girerken kırılmaları
- ▶ Lensin uyumuyla, görüntülerin retinada odaklanması
- ▶ Işık dalgalarının fotokimyasal aktiviteyle sinir impulslarına dönüşmesi
- ▶ Retinadaki sinirsel aktivite süreci ve impulslarına dönüşmesi
- ▶ Beyindeki süreçlerle objenin algılanması "görme"

26

TANI

27

- ▶ Hasta hikayesi
- ▶ Belirti ve bulgular

Göz Hastalıkları Belirti ve Bulguları Göz hastalıklarına ilişkin sorunlar

- ▶ Görme bozukluklarına ilişkin yakınmalar
- ▶ Göz ve çevresinde ağrı yakınmaları
- ▶ Göz yaşı sekresyonu ile ilgili yakınmalar
- ▶ Fizik bozukluklar

29

Göz muayenesi

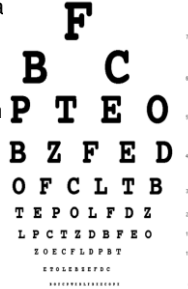
- ▶ **Gözün dış muayenesi**
 - Kaşlar
 - Orbita
 - Kapaklar
 - Konjonktiva
 - Göz yaşı sistemi
 - Sklera
 - Kornea
 - Iris
 - Pupilla

- ▶ **Göz dibi Muayenesi**

30

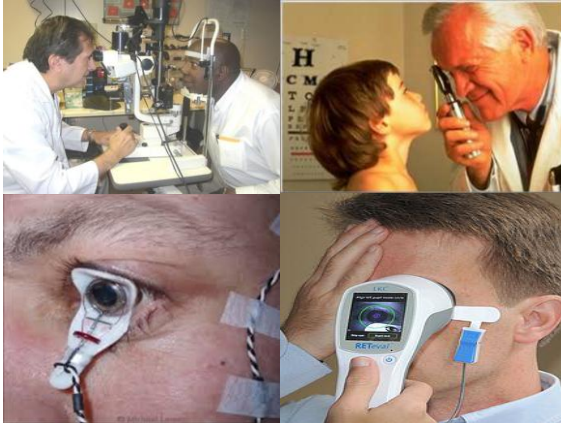
Gözün çeşitli fonksiyonlarının muayenesi

- › Görme keskinliğinin saptanması
- › Yakın görmenin saptanması
- › Akomodasyon (uyum) muayenesi
- › Renk görme muayenesi
- › Göziçi basıncının ölçülmesi

Gözün yardımcı aletlerle muayenesi

- › Biyomikroskopi
- › Gonioskopi
- › Tonografi
- › Görme alanı muayenesi
- › Elektroretinografi (ERG)
- › Ultrasonografi

Göz doktoruna başvurmayı gerektiren durumlar

- › Konjonktivanın sürekli kırmızı olması
- › Bir göz çevresinde sürekli ağrı ya da rahatsızlık
- › Görme bozuklukları
- › Şaşılık
- › Gözde ya da göz kapaklarında oluşumların bulunması ya da gözün şeffaf kısımlarında opasitelerin olması
- › Gözde akıntı, çapak olması ya da gözlerin yaşarması
- › Pupil değişiklikleri

Göz sağlığını korumaya yönelik olarak yapılması gerekenler-1

- › Yeni doğan bebeklerin gözlerine uygun ilaçlar damlatılması (gümüş nitrat, antibiyotik)
- › Prematüre bebeklere oksijenin uygun konsantrasyonda verilmesi
- › Çocukların sakıncalı oyuncakları kullanmaması
- › İş ortamına göre koruyucu gözlüklerin kullanılması

Göz sağlığını korumaya yönelik olarak yapılması gerekenler-2

- › Gözlerin kaşınmaması
- › Gözlerin yorulmasını engellemek
- › Çocukların korunma konusunda bilgilendirilmesi
- › Düzenli göz muayenesi
- › Okullarda göz taramalarının yapılması

Göz sağlığını korumaya yönelik olarak yapılması gerekenler-3

- › Erken tanı ve tedavi
- › Göz hekimi tarafından önerilmeyen damla ve ilaçların kullanılmaması
- › Göz çevresi için temiz malzemelerin kullanılması
- › Yeterli ve dengeli beslenme
- › Göz travmalarında ilk yardım konusunda bilgilendirme

37

Göze ilişkin hemşirelik girişimleri

- › Göze ilaç damlatmak ve pomat uygulamak
- › Göz irrigasyonu
- › Göze sıcak-soğuk uygulama
- › Gözlerin örtücü malzeme ile kapatılması

38

Hemşirelik bakım ilkeleri

- › Eller yıkanmalı
- › Malzemeler steril olmalı
- › Göz küreleri üzerine bası yapılmamalı
- › İşlemler uygulanırken malzemeler göze dokunmamalı
- › Uygun bakım planı
- › Uygun güvenlik önlemleri
- › Yeterli aydınlatma
- › Hastanın eğitimi
- › İlk yardım

39

Göz cerrahisinde hemşirelik bakımı

40

Ameliyat öncesi bakım

- › Anestezi hazırlığı
- › Koruyucu antibiyotik
- › Kirpiklerin kesilmesi
- › Yüzün temizlenmesi
- › Göz irrigasyonu
- › İlaç uygulamaları
- › Göz kontrolü
- › Psikolojik hazırlık
- › Bilgilendirme

41

Ameliyat sonrası bakım-1

- › Kanamayı önlemek
- › Dikişler üzerinde bası olmasını önlemek
- › Göziçi basınç artışı önlemek
- › Enfeksiyonu önlemek
- › Hareketsizlik nedeniyle gelişebilecek komplikasyonları önlemek

42

Ameliyat sonrası bakım-2

- ▶ Gözdeki dikişler iyileşene kadar göze basınç oluşturacak aktivitelerden kaçınmak
- ▶ Göz içi basıncını artıracak aşırı egzersiz, aşırı duygulanma, kusma, aksırma, öksürme, atlama, ıkınma, ağır kaldırma, itme, gözleri ovuşturma gibi durumların önlenmesi
- ▶ ÖKSÜRME MELİ...
- ▶ Konstipasyon önlenmeli

43

Ameliyat sonrası bakım-3

- ▶ Asepsi ilkelerine uyulmalı
- ▶ Ağrısı giderilmeli
- ▶ Duyusal yoksunluk belirti ve bulguları (huzursuzluk, mental bulanıklık, algılama bozukluğu, düşünme bozukluğu, konfüzyon, hallüsinasyon) izlenir.
- ▶ Yeterli sıvı-beslenme
- ▶ Evde bakımına ilişkin bilgilendirme

44

Göz ve yardımcı organlarının sık görülen hastalıkları-tedavi ve bakım

45

Göz kapakları hastalıkları

- ▶ **Arpacık**-göz kapağı bezlerinin stafilokok kaynaklı enfeksiyonudur-apse. Sıcak kompres, antibiyotikli göz damlası, cerrahi eksizyon.
- ▶ **Şalazyon**- meibois bezinin inflamasyonu. Sıcak kompres, kortizonlu göz ilaçları, cerrahi eksizyon.
- ▶ **Blefarit**- göz kapakları kenarının yaygın, kronik, çift taraflı inflamasyondur. Antibiyotikli göz damlaları
- ▶ **Viral enfeksiyonlar**- herpes simpleks (ucuk), herpes zoster (oftalmik zona)

46

Gözyaşı sistemi hastalıkları

- ▶ **Gözyaşı sistemi inflamasyonları**- göz yaşarması ve akıntı, ağrı, şişlik, hassasiyet. Antibiyotik, cerrahi tedavi
- ▶ **Gözyaşının hiposekresyonu**- gözlerde yanma, ağrı, kaşıntı. Yapay göz yaşı.
- ▶ **Gözyaşının hipersekresyonu**- göz yaşarması (epifora) cerrahi girişim- gözyaşı bezinin çıkarılması

47

Konjonktiva hastalıkları

- ▶ **Konjonktivit**: konjonktivanın inflamasyonudur.
- ▶ **Tedavi**: antibakteriyel ilaçlar, göz irigasyonu, sıcak kompres, kişisel hijyen.
- ▶ **Trahom**: kronik konjonktivit.
- ▶ **Tedavi**: bireysel hijyen, çevre sağlığı.

48

Kornea hastalıkları

- ▶ Kornea inflamasyonu (keratit)– antibiyotik, kortikosteroid
- ▶ Kornea yabancı cisimleri– özel aletle çıkarılır
- ▶ Kornea opaklaşması– cerrahi girişim
- ▶ Kornea transplantasyonu (keratoplasti)
Ameliyat sonrası hemşirelik bakımının temel amacı: göz içinde, ya da göz üzerinde basıncı artırmayı önlemektir. Gözü dinlendirerek iyileşmeyi sağlamak, enfeksiyonu önlemek, hastanın rahatını sağlamak, ağrısını gidermek

50

Sklera hastalıkları

Episklere ve skleranın inflamasyonu:

- ▶ Episklerit: sklera üzerindeki ince bir vasküler elastik doku tabakası olan episkleranın inflamasyonu
- ▶ Sklerit: skleranın inflamasyonu
tedavi: yerel ve sistemik antienflamatuvar (steroidli ya da steroidli) ilaçlar

51

Vasküler tabaka (uvea) hastalıkları

- ▶ Uvea (gözün damarsal orta tabakası) inflamasyonu (uveit)– tedavi: sıcak kompres, pupillanın midriyatik ilaçlarla genişletilmesi, inflamasyonu gidermek için steroid, analjezik, koyu renk camlı gözlük.
- ▶ Behçet hastalığı (iridosklit, ağızda aft, genital bölgede ulserasyon) – gözlerde iris yapışıklıkları sonucu glokom, iris ve korpus silyare atrofisi, retina dekolmanı, optik sinir atrofisi korluk nedenidir.

52

Retina hastalıkları

- ❖ Retina arter tıkanıklığı
- ❖ Retina ven tıkanıklığı
- ❖ Diabetik retinopati
- ❖ Makula dejenerasyonu
- ❖ Retina dekolmanı (retina ayrılması)

53

Lens hastalıkları

- ▶ **Katarakt:** normalde şeffaf olan lensin opaklaşmasıdır.
- ▶ **Tedavi:** cerrahi olarak lens çıkarılır. Gözici lensi yerleştirilir.

54

Optik sinir hastalıkları

- ▶ **Optik nevritis – optik sinirin inflamasyonu**
- ▶ **Papilla ödemi– kafaiçi basınç artışıyla ilgili optik sinirin konjesyonudur.**

55

Glokom

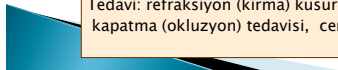
- ▶ Glokom; görme alanı bozuklukları ve papilla dejenerasyonuna neden olan **göz içi basıncı artması hastalığıdır.**
- ▶ **ameliyat sonrası bakım:** yatak başı yükseltilir, ani gözüci basınç artışı yönünden izlenir,

Şaşılık (strabismus)

- ✓ Normal şartlarda bir objeye bakıldığında, o objenin görüntüsü her iki fovea üzerine duser.
- ✓ Görüntülerden biri, fovea dışında bir başka noktaya düşüyorsa, göz kayıyor, şaşılık var demektir.
- ✓ **Kayma yukarı, aşağı, içe ya da dışa doğru olabilir.**

Tedavi: refraksiyon (kırma) kusurunun düzeltilmesi, kapatma (okluzyon) tedavisi, cerrahi tedavi.

57

58

Kırma kusurları

- ▶ Hipermetropi
- ▶ Miyopi
- ▶ Astigmatizma

59

Hipermetropi

İstirahat durumundaki gözün, optik eksenine paralel olarak gelen ışınların, retinanın arkasında odaklanmasıdır.

Görme derecesi, 6 metre uzaklık ötesinde normaldir, **yakın görme net değildir.**

Tedavi: görüntünün retina üstüne düşmesini sağlayacak ince kenarlı mercekler kullanılır.

60

Miyopi

Istirahat durumundaki gözün, optik eksenine paralel olarak gelen ışınların, retinanın önünde odaklanmasıdır. Yakın görme normaldir, uzak görme bozulmuştur.

Tedavi: kalın kenarlı mercekler kullanılır. Bu mercekler goze gelen ışık demetlerini birbirlerinden uzaklaştırdığı için, odaklaşmanın retina üzerinde olmasını sağlar.

61

Astigmatizma

Gözün farklı meridyenlerinin kırma gücü farklılığının neden olduğu çarpık görüştür.

Tedavi: Silindirik mercekler kullanılır. Konveks ya da konkav silindirik mercekler olabilir.

62

Refraktif cerrahi

Kornea üzerinde değişiklikler yapılarak (kornea kırıcılığı azaltılarak ya da artırılarak) hipermetropi ve miyopi tedavi edilmeye çalışılır.

Ameliyat sonrası 24 saat basınçlı pansuman uygulanır.

63

Tümörler

Malign ve benign tümörler gelişebilir.

Tedavi: kriyoterapi (dokuları dondurma), radyoterapi, kemoterapi, fotokoagülasyon (ışın tedavisi) ve cerrahi tedavi.

64

Cerrahi girişimle gözün çıkarılması ameliyat sonrası bakım

Gelişebilecek komplikasyonlar

- ▶ Kanama
- ▶ Tromboz
- ▶ Enfeksiyon
- ▶ Basınçlı pansuman uygulanır
- ▶ Analjezik
- ▶ Antibiyotikli ve steroidli pomatlar

Yapay göz

65

